

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Κείμενο 1

[Τα στερεότυπα των φύλων στα παιδιά]

Το (διασκευασμένο) απόσπασμα προέρχεται από το βιβλίο του Αλέξανδρου Κακαβούλη «Στερεότυπα των φύλων και σχολική αγωγή. Φύλο και σχολική πράξη.» (εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 1997).

Στην εποχή μας τα στερεότυπα των φύλων έχουν γίνει αντικείμενο συστηματικής έρευνας τόσο από την πλευρά της Κοινωνιολογίας, όσο και από τον χώρο της Ψυχολογίας και της Εκπαίδευσης. Πρόκειται για τις αντιλήψεις που επικρατούν σε μια κοινωνία για τα διαφορετικά χαρακτηριστικά που έχουν ή πρέπει να έχουν τα άτομα του ανδρικού και του γυναικείου φύλου, αντιλήψεις οι οποίες έχουν επηρεάσει δυσμενώς την κοινωνική ισοτιμία των δύο φύλων. Παρά το γεγονός ότι οι προσπάθειες του φεμινιστικού κινήματος και η σχετική επιστημονική έρευνα έχουν οδηγήσει προς μια θετικότερη αντιμετώπιση του προβλήματος της ανισότητας, διατηρούνται αντιλήψεις, στάσεις και προκαταλήψεις για κοινωνικές και ψυχολογικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών, οι οποίες ακόμη και σήμερα περνούν στα παιδιά όχι μόνο από την οικογένεια, αλλά και από τη σχολική εκπαίδευση. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι η πίεση για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ανισότητας δεν ασκείται σήμερα μόνο από το γυναικείο κίνημα, αλλά και από το ανδρικό, το οποίο παρουσιάζει άνοδο και διεκδικεί άρση των αδικιών που έχουν γίνει σε βάρος των ανδρών.

Σε μια από τις παλιότερες έρευνες για τα κοινωνικά στερεότυπα των φύλων ζητήθηκε από φοιτητές να αξιολογήσουν μια μεγάλη ποικιλία ανθρωπινων χαρακτηριστικών ως προς τον βαθμό στον οποίο κατά τη γνώμη τους το καθένα από αυτά είναι τυπικό γνώρισμα των ανδρών ή των γυναικών. Συγκεκριμένα, η έρευνα έδειξε ότι οι ιδιότητες που αποδίδονται πιο πολύ στο ανδρικό φύλο, όπως είναι η δύναμη, η λογική, η αυτοπεποίθηση και άλλα παρόμοια, συνιστούν τα οργανωτικά λεγόμενα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, ενώ οι ιδιότητες που αποδίδονται πιο πολύ στο γυναικείο φύλο, όπως η τρυφερότητα, η φροντίδα, η συγκίνηση κ.ά., συνιστούν τα εκφραστικά χαρακτηριστικά. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι η διάκριση οργανωτικών και εκφραστικών χαρακτηριστικών είναι μια ευρύτατα διαδεδομένη στερεοτυπική αντίληψη για την ψυχολογία του άνδρα και της γυναίκας και για τις διαφορές των δύο φύλων σε όλο τον κόσμο.

Εξάλλου, μια σημαντική πλευρά της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών είναι η διαδικασία με την οποία από πολύ μικρή ηλικία αποκτούν και ενσωματώνουν στην

προσωπικότητα και στη συμπεριφορά τα στερεότυπα των φύλων, που επικρατούν στην κοινωνία μέσα στην οποία γεννιούνται και αναπτύσσονται. Οι αντιλήψεις για τις ιδιότητες και τους ρόλους που ταιριάζουν στο ανδρικό ή γυναικείο φύλο, όπως αυτές εκδηλώνονται κυρίως στην οικογένεια, στο σχολείο, στην ευρύτερη κοινωνία, στην ομάδα των ομηλικών και στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και ψυχαγωγίας, επηρεάζουν τα παιδιά ήδη από τη βρεφική ακόμη ηλικία και διαμορφώνουν αντίστοιχα τους ρόλους και τη συμπεριφορά τους ως αγοριών ή κοριτσιών.

Κείμενο 2

Δύσκολες νύχτες (απόσπασμα)

Το απόσπασμα προέρχεται από το ομότιτλο μυθιστόρημα της Μέλπωσ Αξιώτη (1905-1973) (Εκδόσεις Κέδρος, 1988).

[...] «Ετοίμασε τη μικρή να την πάρω μαζί μου», έλεγε η γιαγιά πολλές φορές. Είχα μια χαρά! Μου 'βαζε η νταντά τα ναυτικά με τα άσπρα σειρήτια και τις βαθιές καλοσιδερωμένες πιέτες γύρω που, όταν έστριβα το κορμί, ανοίγανε ψηλά ψηλά κι εφούσκωναν σαν τεντωμένη ομπρέλα. Τα βαριόμουνα εκείνα τα σκούρα ολόδια μπλε φουστάνια πάντοτε το χειμώνα κι ολόδια κάτασπρα το καλοκαίρι. Τ' άλλα παιδιά φορούσανε χρωματιστά, ένα σωρό φιόγκους και κορδέλες και πράματα... Όλοι όμως λέγαν πως τα δικά μου ήτανε πάντα τα καλύτερα, αγορασμένα πάντα παραγγελιά απ' τον «Παράδεισο των Παιδών» που δεν βρίσκονταν φαίνεται πολλοί να μπορούν να μπουν εκεί μέσα. Πάλι δεν καταλάβαινα γιατί να 'μαι υπερήφανη έπρεπε δηλαδή, επειδή το φουστάνι μου ήταν αγορασμένο από κει μέσα, ενώ εγώ κοιτάζα πάντα με ζήλια τα κόκκινα της εγγονής της μαγέρισσας που 'ρχότανε την Κυριακή να πάρει το πακέτο με τα πράματα που της είχαν μαζέψει μες στη βδομάδα. Είχε και μαύρα γοβάκια που γυάλιζαν. Γύριζα κι έβλεπα τότε τις ειδικές μου μπότες κάτασπρες από γάντι πετσι και τις σιχαινόμουνα. Με παίρναν όμως στην άλλη κάμαρα και λέγανε, σιγά σιγά να μην ακούσει το κοριτσάκι, πως όλα τούτα που φορούσε ήτανε πρόστυχα, κι εγώ δεν έκανε να τα βάλω. Τότε προσπάθησα πάρα πολύ θυμούμαι να τους εξηγήσω ότι εμένα μ' αρέσανε εκείνα καλύτερα... Την ειδικιά μου γνώμη ωστόσο δε φάνηκε ποτέ κανένας να την παίρνει στα σοβαρά.[...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1° υποερώτημα (μονάδες 10)

Να πυκνώσεις σε 50-60 λέξεις τα νοήματα της πρώτης παραγράφου του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποιον ρόλο επιτελεί στη συνοχή των νοημάτων, κατά τη γνώμη σου, η λέξη «Συγκεκριμένα» στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 (μονάδες 2), ποια νοηματική σχέση εκφράζει (μονάδες 4) και σε ποιο νόημα αναφέρεται (μονάδες 4);

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

«Οι αντιλήψεις για τις ιδιότητες και τους ρόλους ... επηρεάζουν τα παιδιά ήδη από τη βρεφική ακόμη ηλικία και διαμορφώνουν αντίστοιχα τους ρόλους και τη συμπεριφορά τους ως αγοριών ή κοριτσιών.» (3^η παράγραφος): Να αναγνωρίσεις το είδος της σύνταξης (ενεργητική ή παθητική) που υπάρχει στις παραπάνω κύριες προτάσεις του Κειμένου 1 (μονάδες 4), να μετατρέψεις τη σύνταξη στην αντίθετή της (μονάδες 8) και να περιγράψεις με συντομία ποια διαφορά παρατηρείς σε επίπεδο ύφους λόγου μετά την αλλαγή (μονάδες 3).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να χαρακτηρίσεις την αφηγήτρια με σχετικές αναφορές στο Κείμενο 2 και να εκφράσεις τη συμφωνία ή διαφωνία σου με την τελευταία της φράση – παράπονο. Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15